

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

1. פרק ששי המוכר פירות לחברו.....1
- א. המוכר פירות לחברו וזרען ולא צמחו ואפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותו ... זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותו.....1
- ב. המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן ... יכול לומר לו לשחיטה מכרתיו לך ... בגברא דזבין להכי ולהכי ... דאייקר בישראל וקם בדמי רדיא.....3
- ג. כי אזלינן בתר רובא באיסורא בממונא לא.....5
- ד. האשה שנתאלמנה או נתגרשה והיא אומרת בתולה נישאתי והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך אם יש עדים שיצאה בהינמא וראשה פרוע כתובתה מאתים ... רוב הנישאות בתולות יש להן קול.....5
- ה. המוכר עבד לחברו ונמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו לסטים מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך.....6

דף עב.

פרק ששי המוכר פירות לחברו

א. המוכר פירות לחברו וזרען ולא צמחו ואפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותו ... זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותו

המוכר זרעוני¹ גינה שאינם נאכלים, סתמן לזריעה, ואם זרעם הלוקח ולא צמחו ה"ז מקה טעות ומחזיר לו דמיו ואינו יכול לומר החזר לי הזרעים²,

¹ שו"ע ונו"כ רלב כ

² סמ"ע, והיינו כיון שהזקתן לזריעה קנאם הרי ידע שיכלו בארץ.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

א"כ היתה סיבה אחרת שבגללה לא צמחו³, כגון שלקתה הארץ בברד וכיוצא בזה.

מכר לו זרעים הנאכלים⁴, או שמשתמשים בהם לרפואה או לצביעה, ולא הודיעו שרוצה לזרעם, וזרעם ולא צמחו, אין זה מקח טעות⁵, שיכול המוכר לומר לאכילה או לשאר דברים מכרתי לך ולא לזריעה, ובוה שסתמן שלא לזריעה, אפילו לא נתן המעות צריך ליתן⁶, ואפילו היו זרעים שרוב בני אדם משתמשים בהם לזריעה, אם כבר נתן הדמים אין המוכר חייב להחזיר שאין הולכין בממון אחר הרוב, ואם עדיין לא נתן יש אומרים⁷ שאינו חייב ליתן⁸.

³ וכתב הסמ"ע שמסתמא אמרינן שמחמת הזרעים לא צמחו א"כ היה שינוי לפנינו, ואז פטור המוכר, ומשמע שאפילו לא נתן המעות חייב ליתן, ואינו יכול לומר שמא מחמת הזרעים לא צמחו, אבל בערוה"ש כתב שאם לא נתן אינו חייב ליתן עד שיברר המוכר שמחמת השנוי נתקלקל, אבל ברי"ף ורא"ש, וכן במאירי, לא כתבו בלשון ספק, וביותר מוכח כן מלשון הב"י בשם הר"ן שכתב שאם זרעו בטרשים או שלא היו שנים כתקנן אינו חייב באחריותו, דתלינן בשנים או בקרקע, א"כ באו בקיאים ואמרו שראו אותן ולא היו ראויים לזריעה, ומשמע שאין כאן ספק, ואפשר שהמעם שמכיון שלא הוברר שהזרעים מקולקלים יש קצת חזקת הנוף. ובשו"ת רשד"ם חו"מ סימן שעט כתב שנחלקו הרא"ש והר"ן, שלדעת הרא"ש כל שאין הליקוי ידוע תולים בחסרון בזרעים, אבל לדברי הר"ן בספק תולים בליקוי מצד אחר, א"כ באו בקיאים וכו', והסכים הרשד"ם לדעת הר"ן,

⁴ ש"כ שם כא

⁵ אבל אם הודיע שלוקחם לזריעה, אף באלה הוי מקח טעות, ודינם כזרעוני גינה

⁶ ומשמע בערוה"ש בטעם הדבר שאע"פ שהלוקח מוחזק וכנגדו אין רק רוב זרעים לאכילה, והרי אין הולכין בממון אחר הרוב להוציא מיד מוחזק, שאני הכא שהרוב בא לסייע לקיום המקח, וכמו שהסביר דברי הפרישה גבי שור נגחן (עי' להלן), ולפי"ז לדעת הנתיחה"מ שחולק גם שם על הפרישה, ה"ה כאן אין מוציאין מיד המוחזק, וצ"ע שמסתמת הפוסקים לא משמע כן, וע"כ צ"ל שגם הנתיחה"מ מודה בזה, שבזרעים הנאכלים הוי כחזקה שלאכילה לקחן, וכמ"ש בשו"ע גבי זרעוני גינה שחוקתן לזריעה, ולא קשה לשיטת הנתיחה"מ. ועי' בלבוש. פתחי חושן חלק ה פרק יב הערה לו

⁷ רמ"א שם בשם יש אומרים, והוא בטור בשם הרמ"ה,

⁸ הטעם דכיון דרובא וחזקה מסייעין לו אין מוציאין ממנו, ולא מצאתי מי שחולק בזה, ולמה כתבו הרמ"א בשם יש אומרים. אמנם מדברי הלבוש ועוד אחרונים משמע שיש חולקים, שלעולם יד מוכר על העליונה, ועי' שו"ת רב פעלים ח"ב חו"מ סימן יב, ועי' להלן הערה נ. וכתב הב"ח עפ"י דברי הרמ"ה גבי שור נגחן שאע"פ שיש מחצה על מחצה אין מוציאין מיד הלוקח, ה"נ הדין כן. אבל בפרישה כתב דשאני הכא שאינו מחזיר לו הזרעים, ולכן דוקא כשיש רוב לוקחים לזריעה אין מוציאין, אבל במחצה על מחצה מוציאין, משא"כ בשור שמחזיר לו השור, אף במחצה אין מוציאין מידו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

**ב. המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן ... יכול לומר לו
לשחיטה מנרתיו לך ... בגמרא דזבין להני ולחני ...
דאייקר בישראל זקם בדמי רדיא**

כבר התבאר במסכת ב"ק דף מו. שהמוכר שור⁹ למלאכה ונמצא נגחן, הרי זה מום¹⁰, ואם מכרו לשחיטה אין זה מום.

לא פירש בשעת מקח¹¹ אם קונה למלאכה או לשחיטה, אם הלוקח רגיל¹² לקנות רק לשחיטה אין זה מקח טעות, שמסתמא לשחיטה לקחו, ואם רגיל לקנות רק למלאכה הרי זה מקח טעות, וי"א¹³ שדוקא כשהמוכר מכירו שקונה רק למלאכה, הרי זה מקח טעות.

היה הלוקח אדם הרגיל לקנות גם לשחיטה וגם למלאכה¹⁴, אם יש הפרש בדמים בין שור לשחיטה לבין להרישה¹⁵, הולכין אחר הוכחת הדמים¹⁶,

⁹ שו"ע ונו"כ רלב כג

¹⁰ וכתב הסמ"ע הטעם ששור נגחן אסור לקיימו חי מפני שהוא מזיק, וצ"ע תיפוק ליה ששמירתו קשה, וכמו שאמרו (ב"ק דף מ ע"א) נטירותא דאריא לא קבילת עלאי, ומשמע מפירשי שם שאפילו אינו מועד, שעדיין לא נגח ג' פעמים הרי הוא בכלל אריא והשומר פטור מתשלומים משום דהוי קבלת שמירה בטעות, וא"כ גם במקח למה אינו בכלל מקח טעות מטעם זה. שוב ראיתי באור שמה פט"ז מה' מכירה שמדייק מסוגית הגמרא הנ"ל דדוקא בשומר הוי קבלת שמירה בטעות, אבל במקח, כיון שידע שהוא נגחן, אף על פי שסבור שהוא תם ונמצא מועד אין זה מקח טעות. פתחי חושן הלק ה פרק יב הערה לט

¹¹ שו"ע ונו"כ שם

¹² ברשב"ם ב"ב צב. ד"ה ה"ג וליהוי כתב שאם הוא עובד אדמה מסתמא קונה להרישה ואם טבח הוא מסתמא קונה לשחיטה.

¹³ בשו"ע שם, והוא מדברי הטור, וכ"כ הרא"ש בריש המוכר פירות, ולא ביאר הטעם. אבל ברשב"ם שם כתב, כגון שהיו מכירין זה את זה ה"ז כאילו פירש מכור לי שור להרישה, ולדבריו צריך גם שהלוקח יודע שהמוכר מכירו, דאל"כ היה עליו להתנות ולפרש לשם מה הוא לוקח, וכ"כ בפלפולא חריפתא ריש פרק הפרה דכיון שלא הודיעו הו"ל כזבין להא ולהא, דאע"ג דאין מנהגו כך (לקנות לזה ולזה) אמרינן ששינה מנהגו עתה, מדלא הודיע למוכר, וצ"ע לדבריו דמדמי ליה לזבין להא ולהא וא"כ הדבר בספק ואולינן בתר הודעת דמים או בתר מוחזק, ולמה סתם הב"י וכתב בדעת הטור שאם אין מכירו אין זה מקח טעות, וכן צ"ע למה השמיטו מה דמוכח מדברי רשב"ם שצריך שיכירו זה את זה, ועי' קצוה"ח סימן רכז סק"ה. ובתרומת הכרי סימן רלב. ועיין פתחי חושן שם הערה מא

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם

¹⁵ ובדרך כלל שור לשחיטה נמכר בזול יותר.

¹⁶ וכבר האריכו הראשונים והאחרונים למה הולכין כאן לפי הודעת הדמים. ולא אמרינן אין הדמים ראייה, דדוקא ברגיל לזה ולזה, וכמו שאמרו בגמרא דזבין להא ולהא, ובכלל המקח יכול להיות גם שור לשחיטה וגם

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ה"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שאם נתן דמי שור לשחיטה הרי מוכח שלשחיטה קנאו, ואם נתן דמי שור לחרישה הרי זה מקח טעות.

לא היה הפרש בדמים¹⁷ ואין הוכחה לאיזו מטרה קנאו, הדבר בספק ואין מוציאים מיד המוחזק¹⁸, ולפיכך אם כבר נתן דמים המקח קיים, ואינו יכול להוציא מיד המוכר ולבטל המקח, ואם לא נתן דמים, מחזיר לו השור ואינו נותן דמים.

וכן אם לא היה הפרש בדמים¹⁹ ואין הוכחה לאיזו מטרה קנאו, אף על פי שיש רוב לוקחים כנגד המוחזק, הדבר בספק ואין מוציאים מיד המוחזק²⁰, ולפיכך אם כבר נתן דמים המקח קיים, ואינו יכול להוציא מיד המוכר ולבטל המקח, ואם לא נתן דמים, מחזיר לו השור ואינו נותן דמים. וי"א²¹ שאם רוב

לחרישה, ולפי"ז אם אינו רגיל לא לזה ולא לזה, אלא סתם אדם שלוקח במקרה, שוב אין הדמים ראייה, שהרי אם הוא צריך לחרישה ונמצא נחתן הרי זה כמקח אחר, וביותר מוכח כן מדברי הנ"י בהמוכר פירות שכתב בהך דהדמים ראייה שלפי הדמים יכול להכיר דעת הלוקח לשם מה הוא קונה, ואף על פי שלא פירש הוי כאילו פירש, ואי לא יהיב ליה הכי הוי מקח טעות. ומסברא אחרת אפשר שצריך לפרש כן, דבשלמא במי שרגיל בזה שייך לומר שיוודע דמי שור לחרישה ולשחיטה, וכיון שנתן דמי שור לחרישה ודאי לחרישה נתכוין, וכן להיפך. אבל סתם אדם מסתמא אינו יודע דמי שוורים ולמה נסמוך על מה שנתן ולא נאמר שנתאנה בשווי המקח. כתב המאירי בפרק הפרה, והוכחת הדמים שכתבנו, רוב המפרשים פרשוה אף בפחות משתות, ומ"מ גדולי המפרשים כתבו שלא נאמר דין דמים מודיעים אלא כשיש הפרש ביניהם יותר משתות, דומיא דצמד ובקר לדעת ר' יהודה שאמר בה הדמים מודיעים וכו', והמאירי דחה דבריו, אבל מדברי הרשב"ם לכאורה נראה שמפרש כגדולי המפרשים, ובאחרונים עדיין לא מצאתי הלכה זו. פתחי הושן שם הערה מג

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם

¹⁸ כתב בפעמו"ז שאפילו קנה ממנו שני שוורים ושחט האחד ונמצא מהטריפות שחזר בו, והשני נמצא נחתן, אינו יכול לומר ממ"נ אם חשבתני ללוקח לשחיטה החזר לי דמי הטריפה, ואם כקונה לחרישה החזר לי דמי הנחתן, שיכול לומר זה מכרתי לשחיטה וזה לחרישה, וצ"ע.

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם

²⁰ כתב בפעמו"ז שאפילו קנה ממנו שני שוורים ושחט האחד ונמצא מהטריפות שחזר בו, והשני נמצא נחתן, אינו יכול לומר ממ"נ אם חשבתני ללוקח לשחיטה החזר לי דמי הטריפה, ואם כקונה לחרישה החזר לי דמי הנחתן, שיכול לומר זה מכרתי לשחיטה וזה לחרישה, וצ"ע.

²¹ נתייה"מ שם ס"ק יב בשם הפרישה, כדמשמע מדברי השו"ע שהם מדברי הרמ"ה, והנתייה"מ דחה דבריו, אבל בערוה"ש נראה שהסכים לדעת הפרישה, שחזקת המקח בצירוף הרוב עדיף מחזקת המוחזק, ואף אם לא נתן דמים מוציאים מהלוקח, עיין שם, ובקצוה"ח סק"א נראה שסובר כהנתייה"מ. ועיין בשער משפט כתב דתליא בפלוגתא דהרמב"ן והרא"ש גבי טריפות דסירכא שכשרוב קונים לשחיטה יש לומר שהמוכר סומך שגם לוקח זה מן הרוב ואין בה משום עולה, ושוב מוטל חובת התנאי על הלוקח, ואם לא התנה הפסיד, ואף מוציאים מידו, אבל להרמב"ן בכל אופן לא אמרינן דהו"ל לאתנויי, וה"נ אין מוציאים מיד המוחזק. ועי' פת"ש סק"י בשם הדגומ"ר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לוקחים לשחיטה ונמצא הרוב מסייע לצד קיום המקח, הולכין אחר הרוב אף להוציא מיד מוחזק.

דף עב:

ג. כי אזלינן בתר רובא באיסורא בממונא לא

עו התבאר שם ושם דף כז: שהמוכר חפץ להבירו²², ולא הודיעו לאיזו מטרה קנאו ורוב בני אדם משתמשים למטרה מסוימת, והחפץ אינו כשיר למטרה זו, אלא למטרה אחרת, והמחיר שוה בין אם קנה למטרה זו או למטרת הרוב, אין זה מקח טעות²³, ואם כבר נתן הדמים אין המוכר חייב להחזיר, שאין הולכין בממון אחר הרוב ואם עדיין לא נתן. יש אומרים²⁴ שאינו חייב ליתן.

ד. האשה שנתאלמנה או נתגרשה והיא אומרת בתולה נישאתי והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך אם יש עדים שיצאה בהינומא וראשה פרוע כתובתה מאתים ... רוב הנישאות בתולות יש להן קול

כבר התבאר במסכת כתובות דף טו: שהאשה שטוענת ואומרת לבעלה בתולה נשאתי וכתובתי מאתים, והבעל כשגרשה, או היורשים²⁵

²² שו"ע ונו"כ רלב כא גבי מכר לו זרעים הנאכלים, או שמשתמשים בהם לרפואה או לצביעה, ולא הודיעו שרוצה לזרעם, וזרעם ולא צמחו, אין זה מקח טעות, ואפילו היו זרעים שרוב בני אדם משתמשים בהם לזריעה.

²³ שיכול המוכר לומר לשאר דברים מכרתי לך ולא למטרת הרוב.

²⁴ רמ"א שם בשם יש אומרים, והוא בטור בשם הרמ"ה, וכתב הטעם דכיון דרובא וחזקה מסייעין לו אין מוציאין ממנו, ולא מצאתי מי שחולק בזה, ולמה כתבו הרמ"א בשם יש אומרים. אמנם מדברי הלבוש ועוד אחרונים משמע שיש חולקים, שלעולם יד מוכר על העליונה, ועי' שו"ת רב פעלים ח"ב הו"מ סימן יב.

²⁵ אע"ג שיורשים שמא הם שהרי אינם יודעים והיא ברי וכבר התבאר לעיל דף יב: שבטענת ברי גובה מאתיים כאן טענות יורשים הוי כטענות ברי דאנן טענינן בשביל היורשים כל מה דהיה אביהם יכול לטעון כ"כ הרא"ש. ב"ש שם כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כשנתאלמנה, אומרים אלמנה נישאת ואין לך אלא מנה, והכתובה נאבדה²⁶, או במקום שאין כותבין כתובה, אם יש עדים²⁷ שעשו לה בעת נישואיה כמנהג הבתולות וכמלבוש שרגילין להלביש בתולות או בשאר דבר ידוע לעשות לבתולות לפי מנהג העיר, כתובה מאתים.

ואין זה צריך עדות גמורה שגילוי מילתא בעלמא הוא ועשוי להתגלות, ורוב נשים בתולות נשאות²⁸. לפיכך אפילו אם אחד מן העדים היה קטן כשראה העדות, כיון שהוא עתה גדול ויש עוד עד אחד שהיה גדול כשראה כן עמו מועיל ונוטלת מאתים. כמו שמבואר שם דף כח.

ה. המוכר עבד לחברו ונמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו לסטים מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך

עוד התבאר שם דף נח. ובמסכת קידושין דף יא. שהמוכר עבד²⁹ או שפחה לחבירו אם נמצא העבד לסטים מזויין שהורג נפשות, הרי זה מום המאבד את כולו מפני שהמלך תופש אותו והורגו, המכירה בטילה ומחזירו. וכן אם נמצא מוכתב למלכות, כלומר שכבר חטא למלכות עד שהמלך צוה וגזר עליו שכל מוצאו יהרגנו, הרי זה מום והמכירה בטילה ומחזירו, מפני שהמלך תופשו למלאכתו בכל עת שירצה.

אבל אם נמצא גנב, או חוטף או גונב נפשות, או בורח תמיד, או זולל וסובא וכיוצא בדברים אלו, וכן משחק בקוביא, אין הלוקח יכול לחזור בו, שכל העבדים הם בחזקת שיש בהם כל הרעות הללו, אלא א"כ שפירש, ויש אומרים שגונב נפשות הוי כמו מוכתב למלכות והרי הוא מקח טעות.

²⁶ כשהבעל קיים מנהי שהיא טוענת אבד ז. מיהו גבי יורשים צ"ל דמיירי שנאבד בעדים בענין דלא מצי למעון פרעתי דאל"ה לא היתה גובה מן היורשים כלל דשמא ה"י טוען אביהם פרעתי, אי נמי דמיירי בהודה קודם מותו שלא פרע. הפלאה קנטרס אחרון שם.

²⁷ אפי' היבא די"ל פרעתי אינו נאמן במיגו פרעתי משום דהוי מיגו במקום עדים. ב"ש שם כב. ועיין בהפלאה קונטרס אחרון שם שכתב שאינו נאמן להכחיש המנהג שעשו שלא כדיון, דמיגו במקום מנהג מדינה לא אמרינן.

²⁸ הפלאה שם

²⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ רלב י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שכר שפחה ונודע לו שקודם שבאת לביתו היתה זונה, ואחיה טוען מאחר שאינה מעוברת מה איכפת לך י"א³⁰ שיש לחשוש מאחר שטעמה טעם איסור, צריכה שימור שלא תצא חוצה בלילה ושלא ימשכו פוחזים לביתה, ויש כמה חששות. אולם אם נאנסה חייב לקיימה. ואפשר גם בנתפתתה פעם אחת בדרך מקרה, וידוע שכל ימיה היתה צנועה מקודם לזה וגם אחרי כן, מחויב בעה"ב להחזיקה, רק לא תקל ראשה ולא תצא מביתה רק ברשות בעה"ב, וי"א³¹ שכיון שמצינו מבואר בכמה משניות ששפחה היא בחזקת זונה. אין זה מום ואינו יכול לחזור בו.

במה דברים אמורים³² בעבד כנעני שיש בהם כל הרעות, אבל בעבד ישראל לא. והרי אלו מומים וחוזר בו הלוקח, וא"צ ליתן כפועל בטל.

³⁰ עיין בתשובת חות יאיר סי' רי"א

³¹ עיין בתשובת שבות יעקב ח"א סי' קע"ד

³² עיין תשובת שבות יעקב שם ומובא בחי' רע"א בשו"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

